

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลการคุมกำเนิดและรูปแบบการสร้างแรงจูงใจของหญิงชาวไทยภูเขาเผ่ากระเหรี่ยงกลุ่มบ้านแม่โลเด ตำบลสบโขง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ให้มารับบริการคุมกำเนิด โดยทำการศึกษาตามประเด็นเนื้อหาของการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสอบถาม การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งความครอบคลุมและความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็นประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไป
2. ข้อมูลรูปแบบแรงจูงใจของหญิงชาวไทยภูเขาเผ่ากระเหรี่ยงอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1. ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของประชากรตัวอย่าง ได้แก่ อายุ สภาพทางสังคม การศึกษาฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ ข้อมูลด้านสถานะสุขภาพ การวางแผนครอบครัวและการคุมกำเนิด

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไป

ข้อมูล	จำนวน (คน) (N = 30)	ร้อยละ
ข้อมูลภรรยา		
อายุ		
อายุต่ำกว่า 20 ปี	15	50.00
21 – 25 ปี	6	20.00
26 – 30 ปี	0	0
31 – 35 ปี	3	10.00
36 - 40 ปี	3	10.00
41 - 45 ปี	3	10.00
รวม	30	100
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	22	73.33
ประถมศึกษา	8	26.67
รวม	30	100
ด้านศาสนา		
พุทธ	17	56.67
คริสต์	13	43.33
รวม	30	100
อายุของสามี		
อายุต่ำกว่า 20 ปี	5	16.67
21 – 25 ปี	11	36.67
26 – 30 ปี	0	0
31 – 35 ปี	4	13.33
36 - 40 ปี	2	6.67
41 - 45 ปี	8	26.66
รวม	30	100

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (คน) (N = 30)	ร้อยละ
ระดับการศึกษาของสามี		
ประถมศึกษา	23	76.67
มัธยมต้น	6	20.00
มัธยมปลาย / ปวช.	1	3.33
รวม	30	100

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของภรรยาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี ร้อยละ 50.00 รองลงมา มีอายุระหว่าง 21 – 25 ปี ร้อยละ 20 อายุมากที่สุด 44 ปี อายน้อยที่สุด 14 ปี อายุเฉลี่ย 24.67 ปี สามีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15 – 20 ปี ร้อยละ 36.67 อายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 16.67 สามีอายุมากที่สุด 62 ปี และอายุน้อยที่สุด 19 ปี การศึกษา ภรรยา ร้อยละ 73.33 ไม่ได้เรียนหนังสือ สามีร้อยละ 76.67 จบชั้นประถมศึกษา จบชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 20.00 และอีกร้อยละ 3.33 จบมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสายอาชีพ ด้านศาสนาพบว่ากลุ่มตัวอย่างนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 56.67 และศาสนาคริสต์คิดเป็น ร้อยละ 43.33

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ข้อมูล	จำนวน (คน) (N = 30)	ร้อยละ
ข้อมูลภรรยา		
ลักษณะอาชีพ		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	1	3.33
เกษตรกรกรรม	27	90
รับจ้างทั่วไป	2	6.67
รวม	30	100
จำนวนคนในครอบครัว		
น้อยกว่า 5 คน	14	46.67
5 - 10 คน	14	46.67
มากกว่า 10 คน	2	6.66
รวม	30	100
ระดับรายได้ของครอบครัวต่อปี		
น้อยกว่า 10,000 บาท	23	76.66
10,000 – 30,000 บาท	5	16.67
30,001 – 50,000 บาท	2	6.67
รวม	30	100
ความพอเพียงของรายได้		
พอเพียง	13	43.33
ไม่พอเพียง	17	56.67
รวม	30	100

จากตารางที่ 4.2 ผลการศึกษาด้านเศรษฐกิจพบว่าครอบครัวของสตรีชาวกะเหรี่ยงกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีอาชีพด้านเกษตรกรรม ร้อยละ 90 มีอาชีพรับจ้างเพียงร้อยละ 6.67 และ

ไม่ได้ประกอบอาชีพร้อยละ 3.33 จำนวนสมาชิกในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างมีน้อยกว่า 5 คน เท่ากับร้อยละ 46.67 มีจำนวน 5 – 10 คน เท่ากับร้อยละ 46.67 ที่เหลือมีมากกว่า 10 คน เท่ากับ ร้อยละ 6.66 รายได้ของครอบครัวต่อปีร้อยละ 76.66 มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท ที่เหลือมี รายได้ระหว่าง 10,000 – 30,000 บาท และมีรายได้ระหว่าง 30,000 – 50,000 บาท เท่ากับ 16.67 และ 6.67 ตามลำดับ ความพอเพียงของรายได้ ร้อยละ 43.33 มีความพอเพียง ร้อยละ 56.67 ไม่พอเพียง

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลด้านการวางแผนครอบครัว

ข้อมูล	จำนวน (คน) (N = 30)	ร้อยละ
อายุเมื่อสมรส		
น้อยกว่า 15 ปี	10	33.33
15 - 20 ปี	18	60.00
20 – 30 ปี	2	6.67
30 ปีขึ้นไป	0	0.00
รวม	30	100
จำนวนการตั้งครรภ์		
ไม่เคย	8	26.67
1 ครั้ง	6	20.00
2 ครั้ง	3	10.00
3 ครั้ง	5	16.66
4 ครั้งขึ้นไป	8	26.67
รวม	30	100
จำนวนบุตรที่ต้องการ		
1 คน	1	3.33
2 คน	13	43.33
3 คน	9	30.00
4 คน	2	6.67
มากกว่า 4 คน	5	16.67
รวม	30	100

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลด้านการวางแผนครอบครัว (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (คน) (N = 30)	ร้อยละ
จำนวนบุตรในปัจจุบัน		
ไม่มีบุตร	5	16.67
1 คน	11	36.67
2 คน	2	6.66
3 คน	5	16.67
มากกว่า 3 คน	7	23.33
รวม	30	100
จำนวนบุตรในปัจจุบัน		
ต้องการ	18	60.00
ไม่ต้องการ	12	40.00
รวม	30	100

จากตารางที่ 3 ข้อมูลด้านการวางแผนครอบครัว กลุ่มตัวอย่างหญิงชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงส่วนใหญ่แต่งงานเมื่อมีอายุระหว่าง 15-20 ปี ร้อยละ 60 รองลงมาจะแต่งงานเมื่ออายุน้อยกว่า 15 ปีร้อยละ 33.33 อีกร้อยละ 6.67 แต่งงานอายุระหว่าง 20-30 ปี และไม่พบว่าหญิงชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงที่อายุเกิน 30 ปี จะมีการแต่งงาน อายุหญิงชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงที่แต่งงานต่ำสุด 14 ปี และสูงสุด 22 ปี สำหรับข้อมูลการตั้งครรภ์ของหญิงชาวกระเหรี่ยงกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่ผู้ที่ไม่เคยตั้งครรภ์และผู้ที่ตั้งครรภ์มากกว่า 4 ครั้งมีจำนวนเท่ากัน ร้อยละ 26.67 และหญิงชาวกระเหรี่ยงกลุ่มเป้าหมายที่ตั้งครรภ์จำนวน 1 ครั้ง จำนวน 2 ครั้งและจำนวน 3 ครั้ง มีร้อยละ 20.00, 10.00 และ 16.67 ตามลำดับ และพบว่าจำนวนการความต้องการบุตรของหญิง ชาวกระเหรี่ยงกลุ่มเป้าหมายพบว่า ส่วนใหญ่ต้องการมีบุตรจำนวน 2 คน ร้อยละ 44.33 มีความต้องการบุตรจำนวน 3 และ 4 คน ร้อยละ 30.00 และ 6.67 ตามลำดับ และมีร้อยละ 16.67 ที่ต้องการมีบุตรมากกว่า 4 คนขึ้นไป จำนวนบุตรที่ต้องการมากที่สุด 6 คน และน้อยสุด 2 คน สำหรับจำนวนบุตรของหญิงชาวกระเหรี่ยงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 36.67 มีจำนวน 1 คน และมีหญิงชาวกระเหรี่ยงกลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรจำนวน 3 คน และมีบุตรจำนวนมากกว่า 3 คนขึ้นไป เท่ากันร้อยละ 16.67 และ

23.33 ตามลำดับ อีกทั้งพบว่า มีหญิงชาวกระเหรี่ยงกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่มีบุตร คิดเป็นร้อยละ 16.67 ด้านความต้องการที่จะมีบุตรเพิ่มนั้นพบว่า หญิงชาวกระเหรี่ยง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีความต้องการบุตรเพิ่ม ร้อยละ 60.00 ส่วนหญิงชาวกระเหรี่ยง กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีความต้องการบุตรเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 40.00

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการคุมกำเนิดและ
ประวัติการเจ็บป่วย

ข้อมูล	จำนวน (คน) (N = 30)	ร้อยละ
วิธีการคุมกำเนิดที่ทราบ (ตอบได้หลายข้อ)		
ยาคุมกำเนิดชนิดเม็ด	27	90.00
ยาคุมกำเนิดชนิดฉีด	21	70.00
ใส่ห่วง	0	0.00
หมั้นชาย	1	3.33
หมั้นหญิง	4	13.33
ถุงยางอนามัย	1	3.33
อื่น ๆ	0	0.00
รวม	30	100
ทราบวิธีการคุมกำเนิดจากแหล่งสื่อใดบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)		
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	29	96.77
ญาติพี่น้อง	2	6.77
อาสาสมัครสาธารณสุข	2	6.77
วิทยุ	0	0.00
สิ่งพิมพ์	0	0.00
โทรทัศน์	0	0.00
อื่น ๆ	0	0.00
รวม	30	100

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการคุมกำเนิด และ ประวัติการเจ็บป่วย (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (คน) (N = 30)	ร้อยละ
ปัจจุบันมีการคุมกำเนิด		
ใช่	2	6.67
ไม่ใช่	28	93.33
รวม	30	100
ที่ผ่านมาเคยมีการคุมกำเนิด		
เคย	9	30.00
ไม่เคย	21	70.00
รวม	30	100
โรคประจำตัว		
ไม่มี	28	93.30
มีโรคประจำตัว	2	6.70
รวม	30	100

จากตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการคุมกำเนิดและประวัติการเจ็บป่วยพบว่าหญิงกระเหรี่ยงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับยาคุมกำเนิดชนิดเม็ดมากที่สุดถึงร้อยละ 90 รองลงมาคือ ยาคุมกำเนิดชนิดฉีดร้อยละ 70 วิธีการทำหมันหญิงร้อยละ 13.33 วิธีการทำหมันชายและการใช้ยางอนามัย กลุ่มตัวอย่างรู้จักร้อยละ 3.33 เท่า ๆ กลุ่มตัวอย่างไม่เคยรู้จักวิธีการใส่ห่วง การใช้ยาคุมฝังได้ผิวหนัง ฯลฯ สำหรับแหล่งที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้รับจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุดร้อยละ 96.77 ได้รับจากญาติพี่น้องและ อสม. ร้อยละ 6.77 เท่ากัน ที่เหลือนอกจากนี้ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร สำหรับ การคุมกำเนิดของสตรีกลุ่มตัวอย่าง ปัจจุบันมีผู้ไม่ใช้วิธีการคุมกำเนิดร้อยละ 93.33 มีผู้ที่คงใช้อยู่เพียงร้อยละ 6.77 ส่วนข้อมูลด้านการเจ็บป่วยของ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 93.30 ไม่มีโรคประจำตัว

มีเพียงร้อยละ 6.70 เท่านั้นที่มีโรคประจำตัว โรคที่เป็นได้แก่โรคกระเพาะอาหารร้อยละ 3.35 โรคกระเพาะปัสสาวะอักเสบ 3.35

ตอนที่ 2. รูปแบบแรงจูงใจของหญิงชาวไทยภูเขาลำไยกระเหรี่ยงบ้านเมโละ หมู่ที่ 9 ตำบลสบโขง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

1. ความเป็นอยู่ของชาวกระเหรี่ยงในอดีต ปัจจุบันเป็นอย่างไรและสิ่งที่ยากเห็นต่อไปในอนาคต

“แต่ก่อนมีต้นไม้เยอะ ดินดี น้ำดี ปลูกข้าวได้เยอะ คนนำพื้นที่มาปลูกข้าว ถ้าไม่ถางคอกปลูกข้าวก็จะมีข้าวกิน มีคนมาขึ้นข้าวไม่พอกิน ปลูกบ้านเรือนมาก ต้องการที่ทำกินมากขึ้น อยากสบายกว่านี้”

“เมื่อก่อนคนมีไม่มาก เดี่ยวนี้เด็กเกิดมาเยอะ คนก็ย้ายมาอยู่มากขึ้น บ้านเรือนก็เพิ่มขึ้น ที่ทำกินก็ต้องแบ่งกันไปให้กับลูกหลาน เมื่อก่อนมีไร่ข้าว ครอบครัวยาว 7 ไร่ เดี่ยวนี้มีประมาณ 5 ไร่จะเอาที่เพิ่มก็ลำบาก เอาที่ขุนห้วยก็ไม่ได้ เอาที่ป่าสงวนก็ไม่ได้ ต้องเอาที่ป่าชุมชนของเราเท่านั้น อยากมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีข้าวพอกิน มีอาหารดี ป่าดี น้ำดี”

“เดี๋ยวนี้คนมากขึ้น ที่ทำกินน้อยลงจะหากินอะไรก็ลำบาก สัตว์ป่าประเภท หมูป่า เก้ง มีน้อยลง นานๆ ถึงจะได้กินสักครั้ง ปลาในลำห้วยก็น้อยลง”

ทำไมอาหารประเภทสัตว์ป่าหรือปลาในลำห้วยถึงน้อยลง

“คนล่านั้นมากขึ้น ยังมีคนเยอะก็ต้องการอาหารเพิ่มขึ้น ก็เลยต้องล่าสัตว์ป่าประเภท หมูป่า เก้ง มากขึ้น อีกอย่างป่าไม่ค่อยมีแล้ว เขาไปทำไร่ข้าวกันเยอะมาก มันไม่มีที่อยู่อาศัยจึงมีน้อยลง และตั้งแต่มีป่าน้อยลง น้ำในลำห้วยก็น้อยลงไปด้วย ปลาก็หายากขึ้น”

แล้วในอนาคตอยากมีความเป็นอยู่อย่างไร

“มีข้าวกินตลอดปี มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ มีสัตว์ป่าและปลามากๆ”

“มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสุขภาพแข็งแรง มีเงินส่งลูกเรียนสูงๆ มีบ้านหลังโตๆ มีเงิน
เยอะๆ มีรถจักรยานยนต์และรถยนต์ไว้ใช้”

ปัจจุบันวิถีการดำเนินชีวิตของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากผลกระทบอันเกิดจากการเพิ่มขึ้นของประชากรในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งอาหารตามธรรมชาติ ลดลง มีการขยายบ้านเรือนและชุมชนมากขึ้น จึงทำให้เกิดการตัดไม้ทำลายป่าเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อที่ดินทำกินของแต่ละครอบครัวก็ลดลง โดยแต่ละครอบครัวได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และในอนาคตแต่ละครอบครัวมีความคาดหวังว่า อยากรักษาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สุขภาพอนามัย รวมถึงมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ดังเช่นอดีตที่ผ่านมา

2. ชาวกระเหรี่ยงส่วนใหญ่แต่งงานเมื่ออายุประมาณเท่าใด ผู้หญิงอายุเท่าไร ผู้ชายอายุเท่าไร เพราะอะไร

“ผู้หญิงชาวกระเหรี่ยงจะแต่งงานอายุประมาณ 14 - 15 ปี ถ้าเกินกว่านั้นผู้ชายจะไม่แต่งงานด้วยเพราะถือว่ามียู่มาก ส่วนตัวดิฉันเองแต่งงานเมื่ออายุประมาณ 14 ปี เนื่องจากไม่ได้เรียนหนังสือจึงคิดว่าแต่งงานดีที่สุด เพราะจะได้เข้าบ้านมาช่วยงานบ้าน”

“ดิฉันแต่งงานตอนอยู่ชั้น ป.6 เพราะ พ่อแม่ให้แต่งงานจะได้ถูกเขามาช่วยทำงานก็เลยตัดสินใจแต่งงาน ไม่จบชั้น ป.6 ออกโรงเรียนมาก่อน”

“ดิฉันแต่งงานเมื่ออายุ 20 ปี ที่แรกคิดว่าจะครองโสดไปตลอดชีวิต อาศัยอยู่กับครอบครัวของพี่สาว ที่ตัดสินใจแต่งงานเพราะพี่สาวบังคับให้แต่งงานเนื่องจากกลัวว่าพออายุมากขึ้นจะต้องอยู่ตัวคนเดียว ไม่มีผู้ดูแล”

“ผู้ชายชาวกระเหรี่ยงส่วนมากจะแต่งงานอายุไม่เกิน 20 ปี แต่ก็สามารถแต่งงานเมื่อไหร่ก็ได้ ถึงแม้จะมีอายุมากกว่าผู้หญิงก็ตาม”

สำหรับเรื่องวัฒนธรรมการแต่งงานนั้นพบว่าชาวกระเหรี่ยงจะนิยมแต่งงานในขณะที่อายุยังน้อย โดยหญิงสาวชาวกระเหรี่ยงพบว่าการแต่งงานอายุประมาณ 15 ปีและผู้ชายชาวกระเหรี่ยงจะแต่งงานอายุประมาณ 20 ปี โดยให้เหตุผลว่าจะได้มีผู้ช่วยเหลือทำงานในบ้านและถ้าผู้หญิงมีอายุมากกว่า 20 ปี จะไม่ค่อยมีคนที่จะแต่งงานด้วยเพราะถือว่าแก่เกินไป

3. เมื่อแต่งงานแล้ว ชาวกระเหรี่ยงจะมีบุตรกันเลยทีเดียวหรือไม่ เพราะอะไร

“แต่งงานแล้วก็ควรมีลูกเลย เพราะเราอายุยังน้อยยังมีแรงทำงาน จะได้หาเงินส่งลูกเรียนหนังสือ แต่ถ้าอายุมากแล้วมีลูกจะไม่มีแรงทำงานส่งให้ลูกได้เรียน”

“มีลูกไว้ก็ดี ลูกชายโตขึ้นจะได้ช่วยพ่อแม่ทำไร่ทำนา ถ้าเป็นลูกผู้หญิงก็จะได้เลี้ยงน้อง ทำงานบ้าน หุงข้าวทำอาหารรวมถึงดูแลปู่ย่า ตายาย เวลาที่พ่อแม่ไปไร่ไปนา”

เมื่อแต่งงานแล้วหญิงชาวกระเหรี่ยงจะนิยมมีบุตรทันทีโดยให้เหตุผลว่าต้องการมีบุตรโดยถ้าเป็นบุตรชายก็จะได้ใช้ช่วยแรงงานในการทำไร่ทำนา ถ้าเป็นบุตรหญิงก็จะมีหน้าที่ช่วยดูแลน้อง ทำงานบ้าน รวมถึงดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวในขณะที่พ่อแม่กลับจากการทำไร่ทำนา และเพื่อที่จะได้คอยดูแลพ่อแม่เมื่อมีอายุมากขึ้น

4. อดีตครอบครัวชาวกระเหรี่ยงนิยมมีบุตรกี่คน เพราะอะไร และปัจจุบันต้องการมีกี่คน เพราะอะไร

“เมื่อก่อนหญิงชาวกระเหรี่ยงมีลูกมาก แต่ละคนจะมีลูกประมาณ 6-10 คน เพราะ ไม่มีการคุมกำเนิดปล่อยให้ไป ตามธรรมชาติ จะมีลูกจนกว่าประจำเดือนหมด แต่เดี๋ยวนี้มีลูกเพียง 3-4 คนซึ่งใช้วิธีคุมกำเนิดไว้บ้าง ถ้ามีลูกมากจะลำบากและเลี้ยงไม่ไหว ”

“เมื่อก่อน ชาวกระเหรี่ยงอยากมีลูกเยอะๆ เอาไว้ช่วยทำงาน แต่เดี๋ยวนี้ถ้ามีลูกมากต้องให้เรียนหนังสือด้วย ส่งเรียนไม่ไหว”

สำหรับจำนวนบุตรที่นิยมมีนั้นในอดีตไม่ได้จำกัดจำนวนบุตรเพราะไม่ทราบถึงวิธีการคุมกำเนิด บางครอบครัวมีบุตร 6-10 คน หรือมีบุตรจนกว่าจะหมดประจำเดือน แต่ปัจจุบันจะนิยมมีบุตรประมาณ 3-4 คน เพราะปัจจุบันรู้ถึงวิธีการคุมกำเนิด ทำให้สามารถคุมการมีบุตรและมีบุตรตามที่ต้องการได้ อีกปัจจัยหนึ่งคือค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตร ปัจจุบันมีลูกมาก ลูกจะไม่ได้เรียนหนังสือ ถ้ามีบุตรประมาณ 3-4 คน ครอบครัวก็มีรายได้พอที่จะสามารถส่งลูกไปเรียนหนังสือได้

5. ชาวกระเหรี่ยงนิยมมีบุตรเพศใด เพราะอะไร

“เมื่อก่อนไม่ค่อยเลือกลูกผู้ชายหรือลูกผู้หญิง แต่ถ้ามีผู้หญิง 2 – 3 คน ก็อยากจะได้ลูกผู้ชายซักคนหรือถ้ามีลูกผู้ชายเยอะๆก็อยากได้ลูกผู้หญิงไว้บ้าง”

“ลูกคนแรกอยากได้ลูกสาวก่อน เพราะจะได้ช่วยพ่อแม่เลี้ยงน้อง ส่วนที่เหลือเป็นชายหรือหญิงก็ได้ หากเป็นลูกชายก็จะดี เพราะไปเรียนหรือไปทำงานไกลบ้านได้ ไม่ห่วงเท่าลูกสาว”

6. บุตรคนแรกต้องการบุตรเพศชายหรือบุตรเพศหญิง เพราะอะไร อย่างไร

“ถ้าเลือกได้นะ ลูกคนแรกอยากได้ลูกผู้หญิงมากกว่า จะได้ช่วยเลี้ยงน้อง หุงข้าว ใ้บ้าน และถ้าคนต่อไปเป็นผู้ชายก็จะดี เพราะลูกผู้ชายสามารถทำงานได้เยอะกว่าลูกผู้หญิง”

“การมีลูกผู้ชายจะดีตรงที่สามารถส่งไปเรียนหรือทำงานไกลบ้านได้โดยไม่ต้องเป็นห่วง เวลาทำงานแล้วยังส่งเงินมาให้พ่อแม่ใช้ เดียวนี้ที่ดินมีเท่าเดิม ถ้าไม่พอกินก็สามารถไปรับจ้างที่อื่นได้ลูกผู้หญิงจะไม่ได้ไปไหนไกลบ้าน พ่อแม่เป็นห่วงกลัวว่าจะดูแลตัวเองไม่ได้”

“การที่มีลูกผู้ชายมากกว่าลูกผู้หญิง ก็เพื่อเอาไว้เลี้ยงตอนแก่ ลูกผู้หญิงนั้น ถ้าไม่ได้แต่งงานก็จะไม่สามารถหาเลี้ยงพ่อแม่ได้ ลูกผู้ชายหาเงินได้มากกว่าลูกผู้หญิง”

ชาวกระเหรี่ยง ส่วนใหญ่นิยมมีบุตรเพศชายมากกว่าบุตรที่เป็นเพศหญิง โดยให้เหตุผลว่า บุตรชายสามารถไปเรียนต่อในสถานศึกษาที่ไกลจากชุมชนได้ สามารถช่วยเหลือและดูแลตนเอง ได้ดีกว่าบุตรที่เป็นหญิง อีกทั้งมีกำลังมากกว่าฝ่ายหญิงในด้านแรงงาน จึงทำให้มีการนิยม ส่งบุตรชายเรียนมากกว่าบุตรหญิง แต่ในบุตรคนแรกนิยมอยากได้บุตรหญิงเนื่องจากต้องการให้ ช่วยเลี้ยงดูน้องต่อไป และในการกำหนดจำนวนบุตรนั้นพบว่าสามีจะเป็นผู้กำหนดว่าจะมีบุตร จำนวนเท่าใด

7. ถ้ายังไม่ต้องการมีบุตร ชาวกระเหรี่ยงจะมีวิธีการป้องกันการตั้งครรภ์อย่างไร

“ก็คุมกำเนิด กินยาคุม ที่ดยาคูม อย่างที่ เจ้าน้ำที่บอก”

รู้จักวิธีอื่นอีกหรือไม่

“ทำหมัน ทำหมันผู้หญิง ทำหมันผู้ชาย”

ในสมัยก่อนที่ยังไม่มียาคุมกำเนิดชาวกระเหรี่ยงมีวิธีอื่นหรือไม่

“เมื่อก่อนมีการใช้สมุนไพรที่มีในหมู่บ้านมีสองอย่างแล้วแต่ว่าใครจะใช้
ชื่อพองอมี ต้นสูงประมาณสอง มีดอกสีขาวและสีแดง ส่วนใหญ่จะขึ้น
ใกล้แหล่งน้ำ ลักษณะต้นคล้ายต้นพองอมี ใบสีเขียวเพื่อป้องกันการท้องก็
ใช้ราก เอามาต้มกับ.....ดื่มกิน โดยแต่ละครั้งใช้พองอมีประมาณ 1-2 ราก
รากวางจืดดอกแดง 2 ต้นและใบเลียงปลีกด้วย 1 กำมือ ใช้ต้มกับน้ำ 3 แก้ว
ให้เหลือน้ำประมาณ 1 แก้ว โดยกินช่วงที่มีประจำเดือนมา กินเดือนละครั้ง”

“ใช้รากสมุนไพรชื่อ ลอกอ ซึ่งมีใบสีเขียวขนาดใหญ่ ต้นสูงประมาณ 1 เมตร
ประมาณ 2-3 ต้นนำมาต้มกินน้ำ ดอนประจำเดือนมา แต่เดี๋ยวนี้หายากแล้ว
ส่วนมากจะใช้ยาคุมแล้ว”

ปัจจุบันชาวกระเหรี่ยง ถ้ามีบุตรพร้อมกับความต้องการแล้วจะเลือกการกินยาคุมกำเนิดแทน และเนื่องจากพื้นที่ของบ้านเมโลเคยอยู่ห่างไกลจากสถานบริการที่ใกล้ที่สุดประมาณ 10 กิโลเมตร

การคมนาคมยากลำบากการเดินทางถูกตัดขาดในฤดูฝน ส่วนใหญ่จึงไม่สามารถเข้าถึงบริการ
คุมกำเนิดได้จึงนิยมที่จะมีบุตรจนหมดประจำเดือน แต่มีบางส่วนที่มีการใช้ภูมิปัญญาที่มี สืบต่อกัน
มาป้องกันการตั้งครรภ์ โดยนำสมุนไพรพื้นบ้านมาใช้ในการป้องกันการตั้งครรภ์

8. ในการตัดสินใจเลือกใช้วิธีคุมกำเนิดของท่านนั้น ท่านจะต้องปรึกษากับใครบ้าง

“ถามสามีว่าจะเอาลูกอีกไหม ถ้าไม่เอาลูกแล้ว ก็จะคุมกำเนิด”

“ส่วนมากก็จะเป็นหมอที่แนะนำให้แนะนำ หมอบอกเมื่อเราไปคลอดลูก
ที่โรงพยาบาล และก็รู้จัก อสม.ก็พวก พระปี่(ชื่อ อสม.) นี่แหละที่บอก
ว่าน่าจะคุมยังไง และใช้วิธีไหนถึงจะดี”

“ไม่มีใครจะแนะนำใครหรอก เพราะถ้าคุมกำเนิดแล้วมีปัญหาที่จะโทษกัน
ใครอยากคุมกำเนิดก็คุมกันเอง ก็จะมีปัญหามาทะเลาะกัน”

9. สำหรับชาวกระเหรี่ยงโดยทั่วไปใครเป็นคนรับภาระในการป้องกันการตั้งครรภ์

“ก็ผู้หญิงเรานี้แหละที่จะต้องเป็นคนป้องกันการตั้งครรภ์ไม่ว่า
จะเป็นการกินยาคุม การฉีดยา หรือว่าจะเป็นการทำหมันเท่าที่รู้”

“พวกผู้ชายเขากลัวว่าจะ ไม่มีแรงทำงานหลังจากทำหมัน ก็ไม่รู้ล่ะ
เพราะเขาพูดกันต่อๆ มาว่าทำหมันแล้วไม่ค่อยมีแรง ผู้หญิงเราก็เหมือนกัน
ตอนนี้คิดว่ากินยาคุมไปก่อน มันง่ายดี แต่ถ้าคิดได้ก็น่าจะยังดีนะ”

ชาวกระเหรี่ยงจะมีบุตรติดๆ กันจนพึงพอใจ และจะปรึกษากับสามีถึงความต้องการบุตร
ถ้าสามีไม่ต้องการบุตรและให้คุมกำเนิด ส่วนใหญ่ฝ่ายหญิงจะเป็นผู้รับภาระในการคุมกำเนิด
เพราะฝ่ายชายไม่นิยมทำหมัน เพราะมีความเชื่อว่าจะไม่สามารถทำงานหนักได้ ฝ่ายหญิงส่วนใหญ่
จะเลือกการกินยาคุมกำเนิดมากกว่าวิธีอื่น เพราะสะดวก และง่ายกว่าวิธีอื่น ๆ ในการแนะนำเรื่อง
การคุมกำเนิดนั้นส่วนใหญ่จะรับทราบจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นหลัก
จะไม่มีคำแนะนำกันเองในกลุ่มของชาวกระเหรี่ยงกลุ่มเป้าหมายหรือบุคคลอื่นในหมู่บ้าน

เนื่องจากกลัวปัญหาที่เกิดอาการข้างเคียงของยาคุมกำเนิด ที่อาจมีการกล่าวโทษกันได้ และในการรับภาระของการคุมกำเนิดนั้นพบว่าฝ่ายภรรยาเป็นผู้รับภาระในการคุมกำเนิด

10. ชาวกระเหรี่ยงมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการป้องกันการตั้งครรภ์

“ การคุมกำเนิดดี ควบคุมไม่ให้มีลูกมาก เวลาที่มีลูกต้องอยู่บ้านดูแลลูก ไม่ได้ไปไหน มีลูกมาก ลูกชอบทะเลาะกัน ต้องแย่งที่ทำกินมีปัญหาเยอะ ”

“การมีลูกมากไม่ดี ถ้าเจ็บป่วย ต้องมีค่ารักษามาก ต้องเสียเงินทองมาก เสียเวลาด้วย จะต้องทำงานมากขึ้นเพื่อหาเงิน เดือนนี้ต้องทำนาทำไร่มากขึ้น เอาหมอลูกถ่วงเหงาหาวนอนด้วยเดือนนี้ ”

“ มีลูกมากก็ไม่ไหว เดือนนี้จะไรๆ ก็ต้องใช้เงิน เวลาลูกไม่สบายต้องใช้จ่ายเงิน มากเลย อีกอย่างมีลูกติดๆกัน ก็ไม่มีเวลาพัก อยากไปไหนก็ไม่ได้ไป ”

11. อาการไม่สุขสบายที่เกิดจากการใช้วิธีป้องกันการตั้งครรภ์ที่ท่านได้ยื่นนามีอะไร

“เคยคุยกับคนข้างบ้านเขาบอกฉันว่ากินยาคุมแล้วรู้สึกปวดหัวเวียนหัว หน้าก็เป็นฝ้า แต่เป็นแค่บางคน บางคนก็ไม่มีอะไรเลยกลับสวยกว่าเดิมซะอีก ”

“ฉันเห็นคนอื่นกินยาคุมแล้วอ้วนขึ้น มีบางคนบอกว่าประจำเดือนมาไม่ปกติ มาแบบ กระปริดกระปรอย หรือไม่มาเลย ”

อาการข้างเคียงจากการใช้ยาคุมกำเนิดที่กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบมาจากผู้ที่เคยกินยาคุม จะพบว่ามีอาการ ปวดศีรษะ เวียนศีรษะ อ้วน เป็นต้น ส่วนการฉีดยาคุม ทำให้ประจำเดือนมากระปริดกระปรอย หรือไม่มา และส่วนใหญ่จะหันไปใช้วิธีกินยาคุมกำเนิดแทน

12. การมีลูกมาก ท่านคิดว่ามีผลกระทบอย่างไรต่อครอบครัว

“มีลูกมากก็ไม่ไหว เดี่ยวนี้อะไรๆ ก็ต้องใช้เงิน เวลาลูกไม่สบายต้องใช้จ่ายเงิน
 มากเลย อีกอย่างมีลูกติดๆกัน ก็ไม่มีเวลาพัก อยากไปไหนก็ไม่ได้ไป”

“เดี๋ยวนี้ เด็กเกิดมาก คนก็มาอยู่มาย้ายเข้ามาก็มี การมีลูกมากไม่ดี ถ้าเจ็บป่วย
 ต้องมีค่ารักษามาก ต้องเสียเงินทองมาก เสียเวลาด้วย จะต้องทำงานมากขึ้น
 เพื่อหาเงิน เดี่ยวนี้ต้องทำมาหาไร่มากขึ้นเอาหมดปลูกถั่วเหลืองด้วยเดี๋ยวนี้”

ในการตั้งเป้าหมายที่จะรับบริการคุมกำเนิดหลังจากการทำกลุ่มในครั้งนี้พบว่า กลุ่มของ
 ชาวกระเหรี่ยงกลุ่มเป้าหมายรับรู้ผลกระทบของการมีลูกมากที่มีผลต่อชีวิตครอบครัว ทราบความ
 รุนแรงของระดับปัญหา ที่จะติดตามมารวมถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นเมื่อมีการรับบริการคุมกำเนิด
 ทราบถึงอาการข้างเคียงจากการใช้ยาคุมกำเนิดที่กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบมาจากผู้ที่เคยกินยาคุมจะ
 พบว่ามีอาการ ปวดศีรษะ เวียนศีรษะ อ้วน เป็นต้น ส่วนการติดตาม ทำให้ประจำเดือนมากระปริ
 ดกระปรอย หรือไม่มา และส่วนใหญ่จะหันไปใช้วิธีกินยาคุมกำเนิดแทน

แล้วใครคิดว่าจะตั้งใจคุมกำเนิดบ้างหลังจากนี้

“ยังต้องเลี้ยงลูกน้อยอยู่ยังไม่น่าจะจะมีลูกนะหมอ ฉันยังไม่คุมกำเนิดหรอก”

“ยังต้องการจะมีลูกอีก อีกอย่างยังไม่ได้ถามสามีเลยว่าจะมีลูกกันพอหรือยัง
 ถ้ายังงี้ก็ต้องคุมกำเนิดอยู่ดี แต่ต้องตกลงกับสามีให้เรียบร้อยก่อน”

“ตอนนี้อายุก็มากแล้ว ไม่น่าจะมีแล้วมั้งอีกอย่างก็เลี้ยงลูกน้อยด้วย
 คงจะไม่คุมแล้วหะ อีกไม่นานคงหมดประจำเดือนแล้วละ”

“ฉันคงคุมกำเนิดแน่นอนหมอ เหนื่อยไม่ไหวแล้ว จะไปบอกสามี”

“แม้จะมีอาการเวียนศีรษะก็จะทนเอา มีลูกพอแล้ว ยังไงยังงี้ก็ต้องตั้งใจจะคุมกำเนิด”

“หนูจะเอาลูกเลยกะหมอ เพิ่งแต่งงาน มีลูกแล้วค่อยคุม”

ชาวกระเหรี่ยงกลุ่มเป้าหมายส่วนน้อยที่ยอมรับที่จะรับบริการคุมกำเนิด โดยพบว่าผู้ที่ตั้งใจที่จะคุมกำเนิดมีจำนวน 4 คน โดยให้เหตุผลว่าไม่ต้องการมีบุตรแล้ว ผู้ตั้งใจว่าจะไม่คุมกำเนิด 12 คน โดยให้เหตุผลแตกต่างกันไป เช่น แต่งงานใหม่ต้องการมีบุตรโดยทันที สาวยังมีความต้องการบุตรเพิ่มและมีอายุมากแล้ว เป็นต้น ผู้ที่ยังไม่ตัดสินใจจำนวน 14 คน โดยให้เหตุผลว่ายังต้องกลับไปปรึกษาสามีที่บ้าน ซึ่งผู้ศึกษาและทีมงานก็ให้กำลังใจและชมเชยในการตัดสินใจของกลุ่มของชาวกระเหรี่ยงกลุ่มเป้าหมายที่ตัดสินใจในการรับบริการคุมกำเนิดดังกล่าว ส่วนของกลุ่มของชาวกระเหรี่ยงกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ที่ยังไม่ตัดสินใจกับการคุมกำเนิดนั้น ได้ให้เหตุผลที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ทางผู้วิจัยได้ย้่าถึงผลดีที่เกิดจากการคุมกำเนิด รวมถึงปัญหาและผลกระทบของการไม่คุมกำเนิดให้กลุ่มได้รับฟังอีกครั้ง รวมถึงการยกตัวอย่างถึงกลุ่มคุมกำเนิดต้นแบบในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ ครอบครัว และให้กำลังใจแก่กลุ่มที่ตั้งเป้าหมายที่จะคุมกำเนิดในช่วงต่อไป รวมถึงชมเชยการตัดสินใจของกลุ่มชาวกระเหรี่ยงกลุ่มเป้าหมายที่จะเริ่มการคุมกำเนิดหลังจากการสนทนากลุ่มครั้งสุดท้าย

